

Tervishoiutöötajal on eriline kohustus märgata abivajavat last

Maibell Neemsalu – Sotsiaalkindlustusamet

Tervishoiutöötajad on sageli esimesed, kes märkavad laste käitumis- või tervisemuutusi. Sage haigestumine, ärevus, kaalulangus, kontakti puudumine vanemaga või nähtavad vigastused võivad viidata sellele, et laps vajab abi. Varajane märkamine ja õigeaegne sekkumine ennetavad suuremaid probleeme ning aitavad luua turvalisema ja toetava kasvukeskkonna. Tihedam koostöö tervishoiu- ja sotsiaalvaldkonna vahel on hädavajalik, et tagada lapse vajadustele vastav kiire abi. Arstil on pädevus ja võimalus korraldada, et lapse abistamise kaasataks varakult ka laste heaolu spetsialist.

ERILINE HOOLSUSKOHUSTUS

Lastekaitseseadus (§ 27) sätestab, et igaühel on kohustus märgata abivajavat last ja temast teada anda. Lastega oma töös kokku puutuvatel spetsialistidel, sh tervishoiutöötajatel, on sama seaduse § 27¹ järgi eriline hoolsuskohustus märgata lapse abivajadust võimalikult vara ja sellest ka teada anda.

Lapse mure ei pruugi olla alati ilmselge, aga tähelepanelik ja hooliv pilk võib seda märgata juba enne, kui olukord tõsiselt halveneb. Varajane märkamine aitab ennetada suuremaid probleeme.

TEATAMINE POLE PEALEKAEBAMINE, VAID HOOLIV TEGU

Teatamine on esimene hooliv samm lapse heaolu toetamisel – see ei ole pealekaebamine ega süüdlase otsimine, vaid mure jagamine ning moraalse vastutuse võtmine.

Kui märkate midagi murettekitavat, kuid ei ole päris kindel,

kas olukord vajab sekkumist, on abiks „Neli toetavat küsimust“, mis aitavad mõista, kas olukord vajab lastekaitsetöötaja kaasamist, samuti võib konsulteerida lasteabi nõustajaga (tel 116 111).

Teavitamiseks on mitmeid võimalusi:

- võtta ühendust kohaliku omavalitsuse laste heaolu spetsialistiga,
- helistada lasteabisse numbril 116 111,
- kirjutada e-kiri või alustada veebivestlust lasteabi.ee lehel,
- kasutada spetsialistidele loodud digitaalset teavitustvormi.

Lasteabisse võib teate esitada ka anonüümselt, ent oma kontaktandmete jagamine võimaldab vajaduse korral teavet täiendada ja lapsele kiiremini sobivat abi leida.

Hädaohus olevast lapsest ehk lapsest, kelle elu või tervis on ohus, tuleb viivitamata teatada hädaabinumbril 112.

Pärast abivajavast lapsest teate saamist hindab omavalitsuse laste heaolu spetsialist 10 päeva jooksul, kas ja millist abi laps vajab. Ta võib vajaduse korral alata lihtmenetluse (ühekordne sekkumine või teenuse pakkumine) või juhtumimenetluse, kus lapse ja pere vajadusi hinnatakse põhjalikumalt ning kaasatakse mitmed spetsialistid.

Kui teade on edastatud, võib lastekaitsetöötaja teatajaga vajaduse korral ühendust võtta – küsida lisainfot ja kaasata võrgustikutöösse.

TERVISHOIUST TULNUD PÕRDMISED LASTEABISSE ON KASVANUD 19%

Käesolev aasta on näidanud, et tervishoiuasutused mõistavad

oma spetsialistide rolli olulisust lastekaitse võrgustikus. Tervishoiuspetsialistid on üha enam valmis lasteabisse pöörduma, kui märkavad midagi murettekitavat. Aasta alguses avaldatud e-kursuse „Abivajava lapse märkamine ja abistamine“ osalejate seas on tervishoid üks aktiivsemaid: kaheksa kuuga on kursusel õppinud üle 200 spetsialisti. See näitab valdkonna teadlikkust vastutusest ja valmisolekut tegutseda, kui laps vajab abi.

Tervishoiust tulnud pöördumised lasteabisse on kasvanud 19% võrreldes eelmise aastaga. See peegeldab paremat teadlikkust kohustusest abivajavast lapsest teavitada, teavitamisvõimalustest ning abivajaduse märkide äratundmisest.

LAPSE HEAOLU TULEB ALATI ESIKOHALE SEADA: PAREM ON ÜLE- KUI ALAREAGEERIMINE

Lapse abi ja kaitseta jäämise eest vastutab igaüks, kes lapse abivajadust märkab, kuid sellest ei teata. Kui ilmnevad murettekitavad muutused või kahtlus, et laps võib vajada abi, tuleb sellest teada anda – ka siis, kui olukord ei tundu esmapilgul tõsine. Abivajaduse hindamine ja edasine tegutsemine on lastekaitse spetsialisti ülesanne.

Teavitamiseks on erinevaid viise: võtta otse ühendust lastekaitse või lasteabiga, teatada asutusesisese kindlaksmääratud kontaktisiku kaudu või täita digitaalne teavitustvorm lasteabi veebilehel. Oluline on, et info liiguks võimalikult kiiresti õigesse kohta.

Kahjuks on juhtumeid, kus mure jääb jagamata – kardetakse konflikti,

kohtuasju või asutuse maine kahjustamist, samuti võib olla ebaselge, kes täpselt teate esitama peaks. Lapse heaolu peab aga alati olema tähtsam kui võimalikud ebamugavused.

Oluline on teada, et andmekaitse ei takista abivajavast lapsest teatamist. Vajaduse korral võib edastada ka delikaatseid isikuandmeid ilma lapse või vanema nõusolekuta — kui see on lapse huvides (andmeid võib edastada lastekaitsele, lasteabile või politseile).

SOTSIAALKINDLUSTUSAMET PAKUB SPETSIALISTIDELE KOOLITUSI JA TUGE

- Huvilistel on võimalus iseseisvalt, endale sobival ajal ja tempos läbida tasuta e-kursus „Abivajava lapse ja noore märkamine ning abistamine“.
- Lasteabi veebilehel on teabematerjalide kogu, sh materjalid ja tööriistakast.
- Laste heaolu osakonna varajase märkamise ja ennetamise tiim

teeb hea meelega kollektiividele koolitusi, annab infotunde või viib läbi praktilisi töötubasid.

Aitäh kõigile pühendunud tervishoiutöötajatele, kes on märganud, toetanud ja julgenud tegutseda! Iga hooliv spetsialist võib lapse jaoks olla see, kes muudab tema elu. Ükski mure pole liiga väike, kui see puudutab last.

Lisalugemist: www.lasteabi.ee/et/teata-abivajavast-lapsest.